

Izhaja vsaki četrtek, ob 7. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nebrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožno za celo leto 3 krone, za pol leta K 1.50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Naročnino in naznanila sprejema upravništvo v Gorici, Semeniška ul. št. 16.

Posamezne številke se propajajo v tobakarnah v Gosposka ul. 9, v ulici Silvio Pellico, v ul. Ponte Nuovo 9, v Kapucinski ulici 1, v Semeniški ul. 12, v prodajalni »Kat. tiskov. društva« Semeniška 10, v Šolski ulici, Nunski ulici, na Josip Verdiejevem tekalšču nasproti mestnem vrtu, po 8 v.

Oglasi in poslanice se računijo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

XIX. letnik.

V Gorici, 19 oktobra 1911

42. številka.

Beseda na pravem mestu.

V nedeljo je sklical odbor za ljudsko štetje v Gorici v dvorano »Central« shod, da bi se občinstvo podučilo o reviziji ljudskega štetja v mestu. Nastopili so razni govorniki, ki so navdušeno in zelo koristno govorili o predmetu. K besedi se je zadnji oglašil tudi dr. A. Pavlica, ki je povedal zbranemu občinstvu par zelo važnih misli, ki jih hočemo tu ponoviti.

Govornik je najprej spomnil prekrasnih besed našega velikega rojaka Simona Gregorčiča v pesmi »Na potujčeni zemlji«:

Dobi se včasih pergamen:
Nanj pesmi krasne, modre reke
Napisal bil je mož učen, —
O vredne, da žive na veke!

A list je tujcu v last prišel,
On stara slova je izbrisal,
Ker njih modrosti ni umel,
Ter črte svoje je narisal.

Kakor temu pergamenu zgodilo se je našim popisovalnim polam. Popisovalne pole so potvorili. Vedeti pa je treba, da je v omenjeni pesmi tisti pergamen pravzaprav naša dežela in naše ljudstvo. Naše ljudstvo prihaja dan za dnem tujcu v last, ki briše z njega slovensko govorico in jo zamenjuje se svojo s tem, da je potujčuje. Skrbeti moramo torej, da se to ne bo več godilo, kajti drugače nam tudi revizija ljudskega štetja v bodoče ne bo več pomagala. Sami si moramo pomagati! Kako?!

Slovinci se hitro navdušimo. Par krepkih fraz in že smo pripravljeni za boj. Resnica pa je, da kljub vsemu navdušenju redko kdaj kaj trajnega in stalnega doženemo. Kljub vsemu navdušenju in kričanju smo le sužnji tujcem, ki nas imajo se svojim kapitalom in se

svojim gospodarskim napredkom pod nogami. Marsikdaj si mislimo, da že smo napredovali, pa se pojavijo polomi pri naših trgovcih in obrtnikih, da moramo zgubiti ves pogum. Česa nam nedostaja?

Poglejmo Čeh! Čehi ne vzdržuje le zavednost in navdušenje, ampak pred vsem pridnost in varčnost. — Koderkoli hodi Čeh, povsod pušča za seboj sledove varčnosti in pridnosti. Toda tudi Čehi niso dovolj varčni in pridni. Angleži se v Pragi zgražajo nad Čehi, ko vidijo, kako ti po krčmah, kavnarnah, gledališčih itd. zapravljajo in čas tratijo. Angleži so torej še bolj pridni. Pravkar so časopisi objavili poročilo obrtne zbornice v Londonu, v katerem se primerja angleška trgovina in obrtnija s trgovinami drugih držav. V l. 1910 je Anglija v tem pogledu spet bila na prvem mestu, na drugem Nemčija, na tretjem Združene ameriške države, na četrtem Francija, na petem mala Belgija, na šestem velika Rusija itd. Zanimivo je pa vedeti, da pripisujejo Angleži svoje prvenstvo varčnosti in pridnosti svojega ljudstva.

S čim naj se torej Slovenci vzdržimo na površju? S čim naj ohranimo svojo narodnost? Se samo narodno zavednostjo in navdušenostjo ni mogoče zmagati, ker navdušeni so tudi naši sosede in sicer še bolj ko mi! Ako hočemo zmagati, treba kulturnega in gospodarskega napredka. Naše ljudstvo mora postati varčno, pridno, vztrajno in pošteno.

Vsak Slovenec naj pomisli, da je ud vsega slovenskega naroda. Zato naj skrbi, da bo napredoval v znanju, v pridnosti, varčnosti, vztrajnosti in poštenosti. Ako trgovec ali obrtnik radi razkošnosti in zapravljivosti propade, **pade z njim narodna trdnjavica in to boli ves narod.** Slovenec naj si šteje v čast, da sme kot svoboden trgovec ali

obrtnik delovati in naj nikdar ne razsiplje svojega premoženja in kapitala, ampak naj ga skuša še okrepiti in pomnožiti. Tudi inteligenca naj bo pridna in varčna! Inteligenca, ki zapravlja in leta le za zabavami, je v spodtiko in slab zglede delavskemu in kmečkemu ljudstvu ter goji s tem socialno demokracijo, ki je v narodnem oziru tudi škodljiva. Na boljše pot bi moralo kreniti zlasti meščansko ženstvo, ki je zelo omejeno, pa še bolj zapravljivo. Slovenske gospe in gospice se sramujejo hoditi na trg, pač pa znajo zapravljati, letati po zabaviščih ter se svojo razkošnostjo v oblačilih uničevati narodno premoženje.

Kaj nas bo torej rešilo? Kultura in gospodarski napredek. Napredovati moramo v znanju, varčnosti, treznosti, pridnem delu, vztrajnosti in poštenosti. S tem bomo dosegli zlato samostojnost in neodvisnost bomo naučili svoje sosede ne-le govoriti po slovensko, ampak tudi šteti in sicer šteti ne-le do 600, kakor pri zadnjem ljudskem štetju, ampak do 15.000, 20.000 in zmagati bo naša!

Shod v „Centralu“.

Minulo nedeljo ob 10. uri predpoludne se je vršil prav v zadnjem času od odbora ljudskega štetja sklicani javni shod goriških Slovencev v veliki dvorani »Central«, ki je bil jako dobro obiskan. Podpredsednik odbora za ljudsko štetje g. dr. Peter Medvešek je pozdravil številne navzoče in povedal, da je vlada odredila revizijo ljudskega štetja, ki ima dognati pravo število v Gorici bivajočih Slovencev, Lahov in Nemcev ter rekel, da bodo drugi govorniki pojašnjevali nadaljne korake, ki se bodo morali storiti od strani Slovencev, da se nas bode res toliko našelo, kolikor nas v resnici prebiva v Gorici.

Prvi govornik je govoril o tem, kako se bo obnašati onim, ki bodo kli-

cani te dni na goriško glavarstvo, naj izpovedo, da je njih občevalni jezik slovenski, naj povedo, kdo je izpolnil njih popisovalne pole, ali jih je kdo nagovarjal, naj upišejo italijanščino za svoj občevalni jezik, naj pojasnijo postopanje gospodarjev in naj povedo, ali so bili sploh kaj vprašani po hišnih gospodarjih, kako naj le-ti izpolnijo popisovalne pole. Pozival je navzoče, naj agitirajo pri svojih znancih in prijateljih, da stori vsakdo svojo narodno dolžnost.

Drugi govornik je govoril o mahinacijah, ki so jih uprizarjali tržaški magistratovi organi pri ljudskem štetju in katerim mahinacijam je — ker so bile prehude — naša vlada posredovanjem naših poslancev vendar prišla na sled. Laški magistratovci v Trstu so našli 30.000 Slovencev, vladna revizija ljudskega štetja pa jih je našla zraven še 30.000. Tako se mora tudi v Gorici zgoditi. 6600 so nas našli laški magistratovci, upamo pa z vso gotovostjo, da nas vladna revizija ljudskega štetja pomnoži še za enkrat toliko. Zgoditi se mora kakor v Trstu. Zato pa je dolžnost vsakega zavednega Slovenca, da dela po svojih močeh na to, da spravi na goriško glavarstvo vsakega Slovenca, ki se mu zdi, da je bil pri zadnjem ljudskem štetju upisan za Laha. To se mora pa gotovo zgoditi pri tistih Slovincih, ki stanujejo v hišah, katerih lastniki so Lahi.

Tretji govornik je govoril o šibkosti laške Gorice in na kak način so se Lahi trudili, da pomnože italijansko prebivalstvo v Gorici. Govoril je o goriškem županu Bombiču, o bodočih volitvah v mestni svet in o korakih, ki se bodo morali storiti pri nas Slovincih, da goriške Lahe dohitimo. Tudi on je pozival navzoče Slovence, naj neustraheno stopijo na goriško glavarstvo in naj prijavijo slovenščino za svoj občevalni jezik.

Govor četrtega govornika objavljamo v uvodnem članku.

Ispreobrnjeni demokrat.

(Dalje.)

Po Hammersteinu: Tešimir G.

V Trenti (laški) je prišel na shod poslanec in socialni demokrat, bogato opravljen. Ker ni imel kam obesiti suknjo, mu jo je držal delavec. — Govornik pravi zdaj: „In jaz vam rečem, da imate vi vso pravico, da greste k debelemu bogatinu in mu rečete: Ti imaš dve suknji, ene moraš pustiti meni, veš?!“ — Na to obleče delavec suknjo govornika, ki je bila vredna 300 frank, ter hoče oditi. — Se ve, da je govornik kmalu končal in skočil za možem s suknjo... Ali moraš ravno mojo vzeti?!

Pravo vero moliti je zares največje hudodelstvo in še bolj jemati jo. In vendar kako se godi: Če kje nastane kolera, kuga, je vse po koncu — kar deži dekretov in policijskih naredeb. — Enako če razpečavajo ponarejen denar; če

dobi kdo pri zlatarju ponarejeno zlato, če prodajajo ponarejeno vino, živila itd. Če pa kdo vero pači, pa ga večkrat povečujejo. Lesinga imenujejo n. pr. velikega misleca. In vendar je n. pr. v „Modrem Natanu“ lagal in bogokletstva bruhal. Lagal je: ker je krščanstvo, judovstvo in mohamedanstvo pač zelo različno — njemu je tako jednako, da treh ver ni mogoče ločiti. Oni oča v basni je bil ali mevžasti slabič, ali pa grdi slepar, če ni znal drugega, kot na smrtni postelji dva sinova grdo goljufati s ponarejenimi prstani. In če se hoče sploh izvajati kak pomen iz te basni, potem bi bil tudi Bog ravno tak kot oče, ali slabič ali varalec! (In to se zdi, je hotel reči Lesing).

In priporočajo kot nekaj svetega... In vse vere, da so enake?!

Kaki so nasledki popačene vere nam priča n. pr. sam Luter! Pisal je n. pr. kako verujejo (saksonski luter-

ski kmetje), kako živé, namreč so in ostanejo presice, verujejo kakor presice in umirajo kakor presice. (Walch VIII. 1200.) „Ko bi bil vedel za to pohujšanje, bi ne bil nikdar začel pridigati svojega evangelja“ (Döllinger I, 341) „Čimdelj se pridiga (luterski nauk), tembolj se potaplja ljudje v skoposti, napuh in razuzdanosti (Walch XI. 1758 itd.).

Luterski statistik Oetingen, prof. v Dorpatu piše, da se germanska skupina bolj nagiba na razuzdanost, nego romanska. Tako je tudi v luteranskih krajih večji odstotek nezakonskih rojstev, več vlačug, socialnih demokratov in trikrat več samomotov...

Po njih sadovih jih boste spoznali!...

Na Francoskem je n. pr. od 62 rodbin ena ločena. V Parizu je na leto 18000 nezakon. rojstev, 30.000 izpostavljenih in zapuščenih po zavetiščih, najnesramnejši spisi se širijo v 150.000 izvodih

l. 1892 je bilo 700.000 hudodelstev. — To je napredek socializma in drugega brezverstva! itd.

In kaka bodočnost?

Pripoveduje se o tatarskem poveljniku Tameslanu: ko je oblegal kako mesto, je poslal tri poslanca, enega z belo, drugega z rdečo, tretjega s črno zastavo.

Vdajte se z lepa, sicer bo kri in požar in črna smrt, ne prizanesem nikomur. — Bog pošilja duhovnike z belo zastavo: služite z lepa, sicer bo kri, prekucije, vojske — naposled črna smrt, kuga itd.

Ali pomaga kaj premnogim?...

Dragi mojster, ali vidite, kam hočejo privedi svet s svojim brezverstvom. In vi, ki ste že toliko poskusili, da hočete za njimi. Ne verujem, preveč pametni se mi zdite!...

(Dalje prih.)

Razstave goveje živine.

d) Razstava v Kanalu.

Prva razstava živine za kanalski okraj je pokazala zelo žalostno lice o živinoreji v tem okraju. Na prvo razstavo je bilo prignane še precej mnogo živine, a živina je bila umazana, slabo rejena in o kakšnem enotnem plemenu ni bilo govora. Komisija ni priznala in tudi ni mogla priznati na tej razstavi niti jednega darila.

A v okraju je mnogo razumnih in za živinorejo vnetih posestnikov, ki so hitro razumeli, da tako ne sme dalje. Po njih prizadevanju je pokazala vže druga razstava lepše lice. In da našnja (16. oktobra 1911) je pokazala pa vže nepričakovane vspehe. Na tej je bilo razstavljeno le pičlo število živine, le 35 glav, a živina je bile lepa in kaže lep napredek na tem polju v kanalskem okraju. V poštev je treba pa jemati v tem okraju tudi to, da je zelo obsežen, gorat in skoro brez poti. Vsak živinorejec si desetkrat prej pomisli, predno se odloči, svojo lepo žival peljati na razstavo.

Bikov je bilo prignanih na razstavo 8. Trije posestniki bikov so dobili darila in njihovi biki so bili na licu mesta licencirani.

Ti posestniki so:

1.) Josip Manfreda — Kanalski Lom — 30 K; 2.) Franc Gorjup — Vrh — 25 K; 3.) Štefan Škrt — Selišče 38 — 20 K.

Krav je bilo 9. Zanje so dobili darila:

1.) Andrej Gerbec — Ročinj 139 — 30 K; 2.) Ivan Blazič — Morsko 26 — 20 K.

Nagrade po 10 K so dobili:

Josip Čargo — Ročinj; Al. Tinta — Robidenbreg in Rafael Zimic — Deskle 180.

Junic je bilo 19. Darila so dobili:

1.) Martin Berlot — Gorenja Vas — 40 K; 2.) Josip Manfreda — Kanalski Lom — 30 K; 3.) Janez Čargo — Anhovo 13 — 20 K; 4.) Josip Berlot — Morsko 23 — 20 K.

Nagrade po 10 K so dobili:

Andrej Gerbec — Ročinj 139; Josip Križnič — Ročinj 32 in Peter Vidič — Bodrež 5.

V torek je bila razstava za ajdovski okraj na Cesti.

Ceste na Goriškem v državnem proračunu.

Državni proračun za leto 1912 izkazuje za slovenski del goriške dežele te-le številke:

1. za prezidanje mosta čez Cirknico pri Cirknem na skladovni cesti Želin-Cirkno-deželna meja, za kar je proračunjenih 18.000 K državni prispevek . . . . . K 3.500
2. za zgradbo ceste Biljana-Križ, za katero je preudarjenih 4.460 K, državni prispevek . . . . . „ 2.000
3. za dopolnilna dela pri cesti Potok-Podgrad (Sežana), za katera je preudarjenih 8.276 K, državni prispevek . . . . . „ 2.400
4. za zgradbo ceste Livek-državna meja, za katero je preudarjenih približno 27.500 K, državni prispevek 22.000 K, in sicer prvi obrok . . . . . „ 11.000
5. za zgradbo in preložitve cestne mreže v Brdih južno od doline Reka, skupaj s cesto v dolini Kožbanjščeka in sicer Vedrijan-Gonjače; državni prispevek (prvi obrok) „ 15.600

- terih prevzame vlada 62.400 K.
6. za popravilo vozne poti Kanal-L'ig, odnosno Marija Celje, za katero je preudarjenih 65.000 K, prvi obrok državnega prispevka . . . . . „ 19.500
  7. za zgradbo zvezne ceste med Marija Celjem in Britofom v idrijski dolini in Velendol-Debenjem, za katero je preudarjenih 160.000 K, prvi obrok državnega prispevka . . . . . „ 16.000
  8. za zgradbo ceste od Dolenj čez Škrljevo, da se zveže s cesto Vrhovlje-Kobalar, za katero je preudarjenih 110.000 K, prvi obrok državnega prispevka . . . . . „ 29.000
  9. za zgradbo ceste Srednje (Pušno, Bizjaki) do slemena, za katero je preudarjenih 60.000 K, prvi obrok državnega prispevka . . . . . „ 24.000
  10. za zgradbo vozne poti s slemena do Volč, za kar je preudarjenih 148.000 kron, prvi obrok državnega prispevka . . . . . „ 40.000
  11. za zgradbo ceste iz Čepovana čez Trebušo v idrijsko dolino, za kar je preudarjenih 160.000 kron, prvi obrok državnega prispevka . . . . . „ 24.000
  12. za zgradbo ceste ob levem bregu Soče med Tolminom in Kamnom in za most pri Kamnem za kar je preudarjenih 500.000 K, prvi obrok državnega prispevka . . . . . „ 25.000
  13. za popravilo ceste z Idrskega na Livek do državne meje, za kar je preudarjenih 40.000 K, drugi obrok državnega prispevka . . . . . „ 16.000
  14. za popravilo obstoječih in zgradbo novih cest na Krasu, posebno Pliskovica-Berje-Gorjansko, potem s Krasa v Renče, in iz Dobrdoba v Zagraj, za kar je skupno preudarjenih 403.000 K, drugi obrok državnega prispevka . . . . . „ 40.000
  15. za zgradbo poti v Kotu, za kar je preudarjenih 26.700 K, drugi obrok državnega prispevka . . . . . „ 6.000
  16. za zgradbo in popravilo ceste Grgar-Zagorje-Ravnica, za kar je preudarjenih 50.000 K, tretji obrok državnega prispevka . . . . . „ 5.000
  17. za zgradbo ceste Dobrovo-Vipolže-Štfrjan, za

- kar je bilo prvotno preudarjenih 160.000 K, tretji obrok državnega prispevka . . . . . „ 25.000
- Država prispeva 90.000 kron; prvi in drugi obrok znašata 40.000 K.
18. za zgradbo ceste iz Grgarja čez Bate, Banjšice in Kal v Avče, za kar je preudarjenih 380.000 K, četrti obrok državnega prispevka . . . . . „ 40.000
- Država prispeva 266.000 kron; prvi trije obroki so znašali 100.000 K.
19. za preložitve državne ceste med Trnovem in Serpenico, za kar je preudarjenih 355.000 kron, sedmi obrok državnega prispevka . . . . . „ 80.000
- Prvih šest obrokov znaša 204.000 K.
20. za zgradbo cestne mreže ob meji med Sočo in Idrijo, za katero je preudarjenih 600.000 kron, štirinajsti obrok državnega prispevka . . . . . „ 36.000
- Država prispeva 80%, dežela 10%, občine 10%. Skupni znesek, kateri je zagotovljen za slovenski del, znaša torej . . . . . K 460.300
- Goriško mesto dobi za tlakovanje ceste v gosposki ulici . . . . . K 8.000
- in za pot v Rožni dolini . . . . . „ 4.500
- skupaj torej K 12.500
- Za Furlanijo je preudarjenih 21.700 kron za manjša dela, potem pa znesek 320.000 K (drugi obrok) za nov most čez Sočo pri Zagraju. Ves potrošek znaša 895.000 K. Utemeljuje se ta strošek s tem, da je prezidanje dosedanjega lesenega mosta nujna potreba, ker ga vsakoletne povodni vedno zopet poškodujejo.

Politični pregled.

Državni zbor.

V torkovi seji se je končala draginjska debata.

Nato se je pričelo prvo čitanje predloge glede povišanja aktivitetne doklade državnim uradnikom ter glede kritja vsled tega povišanja višjih izdatkov.

Zbornica je nameravala te vprašanje odkazati odsekom brez prvega čitanja, a oglasil se je k besedi dr. Šusteršič, ki je v imenu hrv. slov. kluba nekako izvajal kot sledi: »Kljub opetovanim regulacijam uradniških plač postaja nezadovoljnost med uradništvom vedno večja. Naše stališče v tem vprašanju je, da se mora pomagati v prvi vrsti tistim, ki so res potrebni. Z vso odločnostjo moram pa zahtevati, da se pomaga zlasti pomožnim uslužbencem, oficijantom in nižjim kategorijam uradništva od XI. do VI. činovne stopinje. Pri tem pa zahtevamo, da se obenem povišajo plače definitivnim in provizoričnim delavcem, ki so v službi države, posebno delavcem v rudništvu, salinah in gozdih ter cestah. Pri tej priliki pa je treba konstatirati, da je kljub vednemu pomnoževanju uradniških mest državna uprava od dne do dne slabša. Čim več je uradništva, tem slabše se dela!

Število državnih uslužbencev se je od leta 1894 pomnožilo za 50%, uprava pa se je za 50% poslabšala. Mi imamo najmanj 40% preveč uradništva. Mi iz vsega srca privoščimo državnim uradnikom časovno napredovanje in službeno pragmatiko, zahtevamo pa, da se delavna moč uradništva primerno porabi in se število uradništva reducira. Če bi uradništvo pri privatnih podjetjih tako delalo kakor v državnih, bi bile vse privatne družbe že davnej prišle v konkurz.

Ko je vlada dovolila 6 milijonov za povzdigo živinoreje, je bilo vse pokoncu, češ, toliko in toliko se je vrglo agrarcem. Beda kmečkega prebivalstva pa je stokrat večja od uradniške!

Nato je govornik omenil, da se je med regulacijo uradniških plač in pokritjem vsled tega nastajajočih večjih stroškov potom novih davščin napravil junctim. Hrvaško-slovenski klub stoji na stališču, da se mora predložiti obširen in temeljit finančni reformni načrt, da se državne in deželne finance sanirajo, način pa, kako hoče sedanji finančni minister to važno vprašanje rešiti, ni pravi.

Povišanje osebnodohodninskega davka v višjih in najvišjih stopnjah je popularen, če pa pusti finančni minister to popularno davščino iz rok, mu bo potem nemogoče spraviti skozi davek na žganje in druge. Hrvaško-slovenski klub se najodločneje upira proti temu, da bi se finančno reformno vprašanje na tak način rešilo.

Nato je voditelj železniškega ministertva govoril glede novih železnic v Dalmaciji in Bosni.

Predsednik zbornice je nato predlagal dnevni red za včerajšnjo sejo in sicer: Debata o reformi poslovnika in nato proračun in proračunski provizorij. —

Posl. Conci je nato predlagal, da se razpravlja še pred proračunom o predlogi glede italijanske pravne fakultete. Temu predlogu sta nasprotovala nemški liberalci Pallauf in poljak Bilinski. —

Pri glasovanju je bil Concijev predlog vsprejet s 154 proti 109 glasom.

Za Concijev predlog so glasovali tudi Jugoslovani.

Temu glasovanju pripisujejo nekateri veliko važnost, češ, da ima ministerski predsednik priložnost izbrati si stranke za sestavo vladne večine. — Drugi pa so mnenja, da nima to glasovanje nikakega pomena ter da se je le slučajno tako glasovalo.

Med došlimi ulogami se je nahajal provizorij za l. 1911, s katerim se vlada pooblašča, da preskrbi s kreditno operacijo in dokler posojilo ni oddano s tekočim dolgom, znesek 78 milijonov, ki jih je delegacija minolo leto dovolila za vojsko in mornarico.

Dalje se je finančnega ministra pooblastilo, da najme posojilo v znesku 134.588.780 K in sicer 25.384.780 K za delno odplačilo splošnega državnega dolga in 109.200.000 K za gradnjo in nabavo prometnih sredstev pri državnih železnicah.

Včeraj se je začelo prvo čitanje vladne predloge glede preosnove zborničnega poslovnika.

Za pomorsko ribištvo.

Včeraj se je konstituiral odsek za pomorsko plovbo in ribištvo. Za predsednika je izvoljen Dulibič, za namestnike Bugatto, Forstner, Fon in Ulrich. Sprejel se je predlog, da odsek vladi priporoča, naj že izdelano postavo, ki ureja pomorsko ribištvo, čimprej predloži zbornici.

Vstop Čehov v vladno večino.

Včeraj so se vršila med ministerskim predsednikom baronom Gautschem in med Čehi pogajanja zaradi vstopa Čehov v vladno večino. Gautsch je pozval Čeha, naj vstopijo v vladno večino ter jih prašal katere zadeve žele, da bi se najprej rešile v parlamentu. Ponudil jim je dva ministerska portfelja. Tudi načelnik poljskega kluba Bilinski se trudi, da bi spravil Čeha v vladno večino.

Italijansko-turška „vojska“.

Turški list „Sabah“ pravi, da je pri Gabel el Gharbu zbranih 20.000 mož, ki čakajo povelje za korakati proti Tripolisu. Senuški šajk je proglasil sveto vojno. Nekateri egiptski rodovi so prišli v bližino Bengasi-ja.

Mesti Bengasi in Derna nista še zavzeti od Italijanov, kakor se je poročalo. Te dve mesti brani 1200—1500 mož. Italijanski listi pravijo, da se bode vršilo zavzetje te dni.

Turški listi poročajo, da so Turki napadli Italijane nedaleč od Tripolisa ter zagnali Italijane v beg. Zbežali so v neredu iz utrdb blizu mesta, pustivši na mestu več mrtvih in ranjenih.

Današnji listi pravijo, da je general Caneva že določil čete, ki bodo v najbližnjih dneh pričele prodirati v notranjost dežele.

Vesti o posredovanju evropskih držav niso točne. Pravi se, da Turčija ne bo odnehaia, marveč z vso silo odvracala prodiranje Italijanov.

Italija namerava v Egejskem morju zasesti in obstreljavati več otokov.

Darovi.

Za „Alojzijevišče“:

G. Valentin Zarli, c. kr. oficijal pri šolkem uradu 2 K v spomin umrlemu bratu Antonu župniku v Volčah.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“:

G. Ivan Uršič, Idersko 1 K; Anton Marvin, Gorica 1 K; Anton Kristančič, Šmartno 1 K; Danjel Mrevlje, Dornberg 20 vin.; Jernej Cvetrežnik, Banjšice 20 v, A. F. od zaslužka 50 vin.; v nabiralniku g. Mihe Hvalič 1 K 40 vin.; P. n. gg. Fr. Klanjšček, kurat v Lokovcu, poslal pod geslom: Prijatelji slov. sirot. zbrani v Gor. Trebuši 6 K.

Bog plačaj stoter! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavnovlado Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

Domače in razne vesti.

Iz politične službe. Za voditelja okrajnega glavarstva v Gorici pride dosedanji voditelj sežanskega okrajnega glavarstva namestništveni svetnik gosp. Anton Rebek.

Imenovanja. — Minister za javna dela je imenoval suplenta na drž. gimnaziji v Gorici Mihaela Presla za učitelja matematike in fizike na drž. obrtni šoli v Ljubljani. — Nadalje je bila imenovana učiteljica za izdelovanje oblek na ženski obrtni šoli društva „Šolski Dom“ v Gorici Klementina Hrovatin za učiteljico za izdelovanje oblek na drž. obrtni šoli v Ljubljani in učiteljica Martina Lindtner v isti lastnosti na šoli „Šol. Doma“ v Gorici.

Imenovanja in odlikovanja. Okrajni glavar pri namestništvu v Trstu Filip baron Reinlein pl. Marienburg je imenovan ad personam namestniškim svetnikom; voditelj okrajnega glavarstva v Pazinu, namestniški svetnik Iv. Šorli (naš rojak) je dobil red železne krone tretjega reda; okrajni glavar pri namestništvu v Trstu Hugo pl. Henriquez je dobil naslov in značaj namestniškega svetnika.

Iz finančne službe. Finančni komisar g. Artur dr. Petener, ki je bil pridelnik davčnemu oddelku tukajšnjega okrajnega glavarstva, je premeščen k finančnemu ravnateljstvu v Trst. Na njegovo mesto pride finančni koncipist dr. Fran Ksaverij Mitis.

Protektorat nad XXIII. mednarodnim evharističnim kongresom leta 1912. na Dunaju je prevzel sam cesar Franc Jožef I.

Sl. o. kr. poštnemu ravnateljstvu v Trstu — Naši cenjeni naročniki se pritožujejo proti c. kr. pošti v Dobrovem, da ne dostavlja lista naročenim strankam na dom. Naročniki stanujejo blizu pošte, a prejema list tri dni kasneje ves strgan in umazan. Uprava „Prim. lista“ prosi imenovano ravnateljstvo, naj ta nered odstrani.

Grdo ravnanje z vojaki-novinci je še vedno v navadi pri naših polkih. — Kdor noče verovati, naj gre pogledat na vojaška vežbališča. Častniki in podčastniki psujejo in zmerjajo uboge fante da je kaj. Mladi fantje pa morajo potrpežljivo prenašati vse te grde psovke. Kdaj se v tem oziru obrne na bolje? Živimo v 20. stoletju v kulturni Evropi in vendar je še kaj takega mogoče.

Profesor Jug zopet suspendiran. — Merodajna oblast je Juga, profesorja na mestnem liceju v Ljubljani suspendirala, ker je proti njemu disciplinarna preiskava upeljana. Profesor Jug je v šoli verski čut svojih učenk tako žalil, da so se učenke same temu uprle in upravičeno proti takemu žaljenju protestirale.

Novo vino v goriškem političnem okraju se bode smelo prodajati od nedelje dne 22. t. m.

Pozor hotelirji gostilničarji, podjetniki! — V par dneh pride na prodaj veleposestvo v večjem kraju na Spodnjem Štajerskem. K veleposestvu spada tudi moderno urejen — skoro popolnoma nov hotel. Podjeten podjetnik, ki bi se ondi naselil, bi lahko izvrstno izhajal. Ker se prodaja v par dneh vrši, naj se vprašanja nemudoma pošiljajo pisarni „Slovenske Siraže“ v Ljubljani, ki daje potrebna pojasnila.

Silajen uspeh koroških Slovencev. V Vogerčah pri Pliberku obstaja ljudska šola, v kateri se poučuje v višjih razredih zgolj nemško. Slovenci so zahtevali, da naj se v celi šoli poučuje slovensko. Okrajni in koroški deželni šolski svet sta slovensko pritožbo odklonila, tudi naučno ministerstvo je potrdilo pomenčevalni odločbi koroških šolskih oblasti. Slovenci so se pritožili proti odlokom na državno sodišče, proti ministerstvu pa na upravno sodišče, češ da je ministerska odločba nepostavna. Drjavno sodišče je že pred nekaj časa razsodilo, da se krši Slovincem v § 19. državne ustave zajamčena enakopravnost, dne 11. t. m. je pa razsodilo upravno sodišče, da je bil odlok naučnega ministerstva nepostaven in da se zato razveljavi.

Lep komet se vidi v jutranjih urah nad Čavnom. Danes se ga je videlo med 4. in 5. uro zjutraj. Kdor ga hoče videti, naj v tem času zapusti gorko posteljo.

Slana se je pojavila v naši deželi. V jutranjih urah je zelo hladno, da celo mraz. Nadležne muhe in razne gosenice je pobrala.

Fran Zorzut, 34 letni težak doma iz Kojškega je v torek v Trstu bil aretiran, ker je z nožem težko ranil v gostilni nekega drugega težaka.

Nova dalmatinska škofa. Z Dunaja poročajo, da bo imenovan sibijskim škofom sedanji posvečeni škof Makarski dr. Carić. — Predminolo nedeljo je bil v Rimu posvečen novi splitski škof dr. Anton Gijvoje, bivši ravnatelj centralnega bogoslovnega semenišča v Zadru.

Čudno tele je storila krava Fran. Tomšiča v Šmarci. Tele ima eno glavo, pa štiri oči in dva gobčka, ušesi sta le dve. Hrbtenici sta dve, pa ste skupaj zraščeni, a noge ima štiri. Rep je eden, pa na koncu se precepi v dva.

XIII. Mednarodni protialkoholni shod je zboroval od 11.—16. septembra t. l. v Haagu v Holandiji, tam, kjer zborujejo tudi svetovni mirovni shodi. Udeležilo se je shoda okoli 1200 udeležencev iz bližnjih in daljnih dežel. Slovenci ni bilo nobenega, ker so se raje udeležili domačega avstrijskega protialkoh shoda dne 8. in 9. t. m. v Gradcu. Zborovanja so bila v zdravilišču morskoga kopališča Scheveningen. Sv. Oče papež je pooblastil haarlemskega nadškofa Calliera, da ga je zastopal na shodu. V prvič je bila povodom otvorjenja mednarodnega protialkoholnega shoda tudi

katoliška slovesna služba božja, katero je opravil papežev zastopnik. Slavnostni govornik frančiškan P. Hentzen je pridigal po vodilnih besedah sv. Pavla: „Ljubezen Kristusova nas sili“, kako naj nam bo krščanska ljubezen do bližnjega nagib našega boja zoper alkoholizem.

Pri otvoritvenem shodu so govorili zastopniki skoraj vseh evropskih in nekaterih izvenevropskih državnih vlad. Če bi se smelo verovati njihovim besedam, se vse vlade zanimajo za protialkoholno vojsko. Tudi nadškof Callier je pozdravil in blagoslovil shod v imenu papeževem. Poglavar sv. cerkve je bil povabljen, kakor vse druge vlade. Na shodu se ni obravnavalo celo protialkoholno prašanje, ampak le o nalogah države in družbe v boju zoper alkoholizem. Nič manj ko 35 govorov je bilo v 4 in pol dneh o tem predmetu, zraven pa še debate.

Znani profesor Torel je menil, da vera ni potrebna pri zdravljenju pijancev, dr. Stern iz Budimpešte pa je trdil, da katoliška cerkev ni zmožna pomagati pijancem; dr. Ferrari iz Milana je celo hudobnikom očital, da nočejo nič vedeti o abstinenci. Odgovoril jim je redovnik P. Syring med splošnim odobravanjem iz lastne izkušnje koliko pomore vera za spreobrnjenje pijancev in 50 duhovnikov na shodu pričča zanimanje za abstinenco gibanje. Poleg drugih posebnih zborovanj je bilo tudi zborovanje katoličanov, katerega se je udeležilo 500 ljudi.

Holandske oblasti so priskrbele udeležencem shoda razne podučne in zabavne izlete na suhem in na morju in slavnostno pogoščenje. Prihodnji mednarodni protialkoholni shod bo l. 1913 v Milanu.

Potres v Kalabriji. (Dvajset mrtvih, osemdeset ranjenih.) — V Kataniji se je čutil v ponedeljek lahek potresni sunek. V krajih Giarre, Macchia, Guardia in Santa Venerina je bil pa precej močan. V poslednjih dveh vaseh je bilo razrušenih mnogo hiš, ubiti dve osebi. V Macchiji se je cerkev zrušila, stolp se je prevrnil in podsul dve osebi. Tudi več hiš je poškodovanih. Nekatero hišo so se nagnile ali pa udrle po pol metra ali še več. Grozno opustošeni kraji se nahajajo na vznožju Etna. Mnogo hiš je porušenih in podsutih dosti ljudi. Vojaštvo je takoj prišlo na pomoč. Do jutra so izkopal 20 mrtvih in 80 ranjencev. Porušenih je mnogo vil. Ravnatelj observatorija Olsen pripisuje potres vulkaničnemu delovanju.

Iz Katanije se poroča, da se je v kraju Macchia odprla zemlja. Razpoka se vleče od severa proti jugu v dolgoti 600 metrov. Široka je krog 30 cm. Oblasti so radi potresa ukrenile vse potrebuo. Na lice mesta je odšla uradna komisija, vojaštvo in zdravniki.

Listnica upravo. — G. Keren Franc No. 1226 E. 55 th. St. Cleveland: Denar prejeli: Plačano od 1. oktobra 1911 do 1. avgusta 1912. G. Afrič Josip, Sv Ivan pri Trstu št. 1230: Plačano do konec l. 1911! G. Ivanka Leban, Stopnik 179: Naročnina je plačana do konec tega leta 1911! Hvala!

Stavka na kastavskem učiteljišču. Iz kastavskega učiteljišča je izstopilo 44 dijakov. Vzrok razpora je določitev kraja kje naj bi bilo učiteljišče.

Mestne novice.

Revizija ljudskega štetja v Gorici. Revizija ljudskega štetja v Gorici, ki je pričela v ponedeljek, je odkrila že do danes vse polno sleparstev, katera so zagrešili magistratovci, katerim je bilo poverjeno ljudsko štetje. Okrajno glavarstvo je pripravilo nad 3000 vabil, ki se razpošiljajo družinam, o katerih se dvomi, da odgovarjajo podatki v števnih polah dejanskim razmeram.

Dosedaj so razposlali nad 1000 vabil. Povabljeni se pridno oglašajo, zgražajoč se nad počenjanjem magistratovcev, ki so brez njihove vednosti popisovalne pole popravljali, prekrstivši jih v Italijane, čeravno so v popisovalnih polah, potrjenih z lastnim podpisom, navedli za občevalni jezik slovenski. — Pri mnogih strankah pa so bili magistratovci tako drzni, da so njih popisovalne pole uničili, napravili nove pole ter podpise slovenskih strank falzificirali.

Kako daleč je segala predrznost goriških magistratovcev, naj sledi iz tega, da so za Italijane vpisali celo člane slovenskega odbora za ljudsko štetje kakor gg. Kenda in Dugar ter mnogo drugih notoričnih Slovencev, kakor fotografa g. Weiss, načelnika »Orlov« g. Medveščeka itd. itd. — Govori se celo, da so vpisali za Italijana tudi g. Jerneja Kopača, svečarja, ki je bil pri predzadnji državnozborni volitvi slovenski kandidat za mesto Gorica.

Ta teden se vrši revizija onih, ki so dobili ali ki vdobe vabila. Drugi teden pa pride na vrsto vsakdo, ki se hoče ogledati, če je v popisovalnih polah pravilno vpisan.

Tedaj naj se zglesi vsak pri glavarstvu, kjer se mu pokaže njegova polja. Le pogumno se tedaj javljajte. — **Govorite na glavarstvu le slovensko! Kar boste tam govorili, ostane tajno.** Torej pridno na delo in število Slovencev v Gorici se bo podvojilo!

Sleparije pri ljudskem štetju v Gorici prihajajo na dan. Pozor, Slovenci! Grehi in falsifikacije magistratnih organov, ki so jih naredili o priliki zadnjega ljudskega štetja, prihajajo na dan in kličejo na odgovor one, ki so jih zakrivali. Poroča se, da cela vrsta notoričnih mestnih Slovencev je bila upisana za Lahe. Kdo je to zakrivil, ni težko uganiti. Slovenci gotovo ne. Kdor je to naredil, spada pred sodnika in potem v luknjo. Poroča se dalje, da so laški magistratovci vse takratne bolnike pri usmiljenih bratih, v ženski bolnišnici in v umobolnici upisali za Lahe, ko je vendar prav gotovo dve tretjini bolnikov v goriških bolnišnicah slovenske narodnosti. Nadalje se poroča, da tudi samostanom ženskim in moškim niso prizanesli in so vse uprek upisali za Lahe. In najbrže da so tudi stariše, kojih otroci obiskujejo mestno slovensko šolo Podturnom, upisali za Lahe. — To se mora vse pojasniti. Kakor se poroča, so se magistratovci vrgli posebno na faro sv. Ignacija in tam cele trume Slovencev upisali za Lahe. Njih čedna dejanja se bodo sedaj v pravi luči blestela. Bomo videli, da li bodo dejanja tajili. Iz gotovega vira smo izvedeli, kako se je laški magistratni organ hvalil, kako je družine od »šklopalenjev« pod kapelo za Lahe podpisoval. Spet so nam znani nekateri slučaj, da so laški hišni posestniki kar meni nič tebi nič upisali vse svoje najemnike za Lahe, in tako dalje brez konca in kraja. — Kdo bi mogel ostati hladnokrvnen pri takem očitno sleparskem laškem početju! Radovedni, jako radovedni smo, koliko so nas Lahi utajili! — To se bo v teku 14 dni pokazalo! Takrat se pokaže laška lažnjivost v bengalični luči!

Velike sleparije. — Stranke, ki so bile že poklicane na c. kr. glavarstvo, so nam pravile, da so se godile ob zadnjem ljudskem štetju v Gorici velikanške sleparije. Ponarejali so celo podpise Ugledne slovenske rodbine, ki so dale slovenske pole in so se javile kot Slovenci, so Italijani zapisali kot Italijane. — Vse služabništvo je vpisano mej Italijane. Upamo, da se nam posreči sedaj stopiti magistratu krepko na prste ter prepričati za vselej take dogodke. Marsikdo se bo moral radi sleparstva zagovarjati pred sodnijo. Vlada bi modro ravnala, ko bigoriško

starašinstvo razpustila pre-naredila v zmislu pravičnosti obinski volilni red ter razpisala nove volitve.

m Goriški Slovenci, na c. kr. okr. glavarstvo! Zgoditi se zna, da marsikateri Slovenec, ki je bil upisan za Laha pri zadnjem ljudskem štetju, ne bo klican na c. kr. okrajno glavarstvo, ker na c. kr. okr. glavarstvu niso vsega vedni in tudi ne bodo natančno vedeli, kdo je slovenske ali italijanske narodnosti. Zato je sveta dolžnost vsakega Slovenca, da se oglasi na c. kr. okr. glavarstvu in da tam izpove, da je njegov občevalni jezik slovenski. Tudi oni Slovenci naj se zglase pri c. kr. okrajnem glavarstvu, ki so prepričani, da so bili upisani za Slovence in so morebiti tudi sami izpolnili popisovalne pole, kajti nešteti slučajji so dokazali, da so magistratovci na slovensko izpolnjenih polah prečrtali slovenski občevalni jezik in ga nadomestili z italijanskim! Torej vsi na c. kr. okrajno glavarstvo, da se v pravi luči pokažejo laški falsifikatorji.

m S kladivom po glavi je hotel udariti v pondeljek nek zidar svojega kolega. S kladivom v rokah je tekel napadovalec za njim po Raštelju, a ga sreči ni dohitel. Spravljena sta bila na policijo.

Iz goriške okolice.

Javni shod v Št. Ferjanu.

Ob veliki udeležbi Števerjancev in drugih okoličanskih mož se je minulo nedeljo izvršil v Št. Ferjanu javni shod, sklican po vodstvu Slovenske Ljudske Stranke. Velika dvorana v »Dvoru« je bila skoraj polna samih mož posestnikov, ki so prišli protestirati proti županovanju njih župana Klanjščeka.

Na shodu sta govorila gg. Kremžar in Lukežič. Sprejeti ste bili resoluciji in sicer ena proti počenjanju šteferjanskega župana Klanjščeka in ena v zadevi sklicanja deželnega zbora goriškega. — Shod se je vršil ob velikanskem navdušenju.

g Dornberg. Pripravljamo se na sv. birmo, ki se bo vršila dne 5. novembra. Nad 400 otrok bo ta dan prejelo zakrament sv. birme.

g Čuden pojav narave. Res nekaj čudnega je, da cvete hruška ob koncu oktobra. Danes je prinesel v naše uredništvo kolon Miha Planinšek iz Št. Ferjana popolnoma razvit in krasen šop svežega hruškinega cvetja. Hruška je — kakor nam je kolon Planinšek povedal — v polnem pomladanskem cvetju. Res čudno.

Nesreča. V Št. Andrežu je v nedeljo iz neprevidnosti, ko se je podajal na stran, padel po stopnicah Rijavec Jožef (p. d. Rojo) in sicer tako nesrečno, da je v pondeljek zvečer umrl. Pokojnik je bil dober družinski oče. Pogreb je bil včeraj ob obilni udeležbi. Ranjkemu svetila večna luč! Preostalim naše iskreno sožalje.

g Živ padel na mrtvega. Nesreča. V sredo so pokopavali v Št. Andrežu onega Jožefa Rijavca, ki je padel po stopnicah in vsled dobljenih poškodb umrl. Ko so devali rakev v globoko jamo, se je zgodila nesreča. Dva moža sta vzdignila rakev ob nogah mrtveca, eden pa je ob vzglavju na vrvi spuščal rakev v jamo. Ker pa je bil grob prekopan in zemlja še ne utrjena, se je slednjemu zemlja pod nogama udrla in telebnil je z glavo navzdol z mrtvecem v jamo. K sreči se ni močno poškodoval. Čudno je pri tem, da se je nesreča zgodila ravno ob pogrebu moža, ki je sam ponesrečil.

g Kozana. Telovadni odsek »Orla« v Kozani priredi dne 29. t. m. veselico z igrami, petjem, godbo in deklamacijo, šaljivo pošto in konečno s prosto zabavo. Natančneji vsprej priobčimo pri-

hodnji teden. Pričakuje se obilne udeležbe iz mesta in z dežele.

Iz ajdovskega okraja.

a Rihenberg. — Občna želja je, da bi ob prihodnjih občinskih volitvah v Rihenbergu volil vsak razred svoje srede. Tudi med volivci tretjega razreda je mnogo zavednih in poštenih mož, ki so popolnoma sposobni za starašinstvo. Čujemo pa, da se silijo mej uboge v tretji razred sedaj tudi ti-le »ubozci«: nadučitelj Poniž, učitelj Možina, posestnik in krčmar Anton Grzej itd. Razmere v Rihenbergu pa in napredek ljudstva zahtevajo sedaj, naj si vsak razred izbere pripravne mož iz svoje srede. Če so liberalci res za svobodo in napredek ljudstva, naj se sedaj lepo umaknejo ljudstvu. — Tretji razred naj dobi sposobne zastopnike iz svoje srede. Gg. Poniž in njegovi tovariši spadajo v prvi razred, zato naj jih voli prvi razred! Prej so ti gosp. vedno povdarjali: Ljudstvo, ljudstvo naj ukazuje! Zdaj pa bi radi potisnili ljudstvo v stran in bi radi sami ukazovali. V prvem razredu bodo že tako izvoljeni le možje prvega razreda. Ako se ti gospodje zagnetejo še v tretji razred, ostane tretji razred brez zastopnikov. To pa se ne sme zgoditi! Kvišku torej, volivci! Bodite edini in zmagala bo ljudska stranka! Volivce.

a Pri Sv. Tomažu se je v nedeljo popoldne vršila veselica natančno po vsprejdu, ki je bil naznanjen v zadnji številki. Svet ne pomni, da bi se bila kedaj tam priredila veselica s petjem, deklamacijami in gledališko igro in celo brez plesa. In vse to je storila tamošnja skupina Jugoslovanske strokovne zveze, ki šteje pri Sv. Tomažu 32 članov. Radovednost je privlekla iz bližnjih vasi precej udeležencev, gledat kaj zmorejo Štomazenci. Videli smo in slišali kaj zmorejo z lastno močjo fantje in dekleta, ki imajo dobro voljo. Vse se je izvršilo v splošno zadovoljnost. — Udeležba je bila precejšna. Pogrešali pa smo možje, od katerih bi pač bili pričakovali, da bodo po dolžnosti podpirali prizadevanje mladine za napredek v omiki in izobrazbi. O tamošnjem učitelju so nam povedali, da je otrokom strogo podkaznijo prepovedal udeležiti se veselice. Prav je, da se učencem zabranjuje udeležba pri prireditvah za odrasle. Vendar vsi čutijo, da bi učitelj ne bil prepovedal udeležbe, ako bi kakor liberalno društvo priredilo veselico s plesom. Sicer pa Štomazani dvomijo, je li učitelj njih krščanskih otrok, krščanske vere, ker ga nikdar ne vidijo v cerkvi. Govornik ob sklepu veselice nam je povedal, da se v kratkem ustanovi kat. slov. izobraževalno društvo s telovadnim odsekom Orla. Vrli štomazki mladini pa ključemo: Le naprej z Vami je vsa Slovenija združena v močeni Slovenski ljudski stranki!

Zgubljen — najdeno. Nekdo je našel v Rihenbergu v Poljona cesti nekaj denarja. Kdor je zgubil, naj se oglasi v »Sovenskem sirotišču« v Gorici.

Iz tolminskega okraja.

Za podporo prebivalstvu v tolminskem političnem in kanalskem sodnem okraju, ki trpi vsled suše in drugih ujm, je vložil dr. GREGORČIČ v poslanski zbornici v četrtek nujni predlog.

t Pečine. Dne 11. t. m. je tu v Gospodu zaspala mati vladnega svetnika v Černovicah gosp. Petra dr. Laharja v 83 letu svoje dobe. Do zadnjega časa svojega življenja je bila še krepkega zdravja. N. p. v m.!

t »Kat. slov. izob. društvo« Podbrdo, priredi dne 29. t. m. ob 5 uri pop. društveno veselico z lepim programom: petje, igra »Tri sestre« in srečkanje. — K obilni vdeležbi vljudno vabi odbor.

t Iz Volčanskih hribov. Že dolgo ni bilo v »Prim. Listu« nobenega glasu za naših hribov. Kakor povsod, tako je tudi pri nas suša hudo pritisnila ter nam veliko škode naredila. Ker je bila tudi lani slaba letina, nam preti huda. Posebno pomanjkanje živine je prav občutno. Vlada bi nam morala priskočiti na pomoč z brezobrestnimi posojili, da si lahko nakupimo kaj živine. Tudi so naši kolovozi v zelo slabem stanu. Prosimo dežel. in tolm. cestni odbor, da dasta popraviti slabe kolovoze, da si vsaj z delom kaj prislužimo. V naših hribih je še mnogo posekanega lesa, ki ga ne moremo speljati v doline, ker so slabi kolovozi ali jih pa sploh ni. Zato bi bilo dobro, da se enkrat kje zberemo prizadeti, da odpošljemo tozadevne predloge na pristojno mesto. — Može, zganimo se, da ne ostane ta glas le glas upijočega v puščavi.

Iz kobariškega okraja.

Na Livku so v pond. otvorili novo brzojavno postajo. Istodobno se je v Kobaridu in na Livku otvorila javna telefonska govorilnica.

Iz bovškega okraja.

Iz Bovca. Umrl je te dni v Dvoru pri Bovcu g. Andrej Mrakič. Pokojnik je bil več let podžupan in občinski stavešina do smrti ter občespoštovana oseba na Bovškem. Dosegel je 71 let starosti ter bo pogreben danes. Naj počiva v miru!

Iz komenskega okraja.

km Komen. Kar šest protestov so napravili naši liberalci proti občinskim sejam. Minoli teden so dobili dva nazaj, a suha sta, suha. Lahko ju dajo močit v Sočo.

En liberallec se je celo izrazil, da bo treba pri občinskih sejah streljati kot na Dunaju. No, lepa izobrazba je ta liberalna.

km Komen. Pred leti je dalo županstvo občinsko pisarno okr. šolskemu svetu za šolo v najem. Letos je ena učilnica prazna. Županstvo je prosilo okrajni šolski svet, naj mu odstopi to prazno sobo. Ali okr. šol. svet je odgovoril, da se drži pogodbe, po kateri mora županstvo 3 mesece pred šolskim letom odpovedati najemščino. Iz tega se vidi, kako natančen je (v nekaterih rečeh) okr. šol. svet in kako je tudi varčen; kajti od prazne učilnice plačuje najemnino. Še bolj se pa spozna varčnost c. kr. okr. šolskega sveta, na tem, da pusti upokojenega g. Lebana še vedno v šoli stanovati in da plačuje 200 K stanarine drugemu učitelju. Ne čudimo se potem, če imamo tako visoke šolske doklade.

km Sveto. — Minolo leto sta se poročila dva mlada moža. Eden se je letos ločil od očeta in mater češ, da se on ne bo za nju trudil. Drugemu je oče umrl. Odpravil je pa mater od hiše. Modri svet pravi: »Ne daj gospodarstva sinu pred smrtjo, da se ne boš kesal. Boljše je, da sin tebe prosi, kakor pa da ti njega.«

Iz Gorjanskega. Dne 10. t. m. so neznani tatovi okradli našega g. kurata. Udrl so v kuracijo ter skozi okno v klet. A odnesli so le nekaj malenkosti.

km Komen. Bivša občinska uprava je napravila en »fejst gšeft«. Pogodila se je s c. kr. okr. šol. svetom, da odda sedanjo šolo, ko bo prazna (kdaj bo?), v najem za 1200 K. 800 K je že plačanih, 400 K pa je še za plačat. Ali ni to prava liberalna mana.

Iz sežanskega okraja.

Odlikovanje. Cesar je z najvišjim odlokom od 17. t. m. podelil sežanskemu

župniku preč. g. Josipu Omerš zlati križec za zasluge s krono.

Drobtinice.

Velika sloparija v Parizu. — V sredo je pobegnil iz Pariza višji uradnik sueške družbe Lepreux, ki je poneveril 1.300.000 frankov. Kot načelnik kreditnega oddelka je izpostavljaval fingirana posojila in deval kreditne papirje v svoj žep. S temi papirji je špekuliral, ampak tako nesrečno, da je zašpekuliral tudi vse svoje imetje. Sedaj je zapustil skesano pismo, ampak nič gotovine. Policijski prefekt Lepine, ki je upravitelj omenjene družbe, je izjavil, da bo poravnal vso škodo.

Grozna nesreča v Ameriki. — V Austinu v Arkansasu je te dni popustil in se zrušil visoki nasip velikega vodnega rezervoarja, nakar je voda, več milijonov galon, z grozno silo udrla v niže ležeče mesto Austin. Voda je uničila oziroma odplavila vse hiše — okolu 300 — razun šestih. V nekaterih hišah je potem izbruhnil ogenj, ker so popokale plinove cevi. Sodi se, da je utonilo nekoliko stotin oseb. Mnogi prebivalci so se rešili na bližnje hribe. Neka poročila pravijo celo, da je utonilo okolu 2000 ljudi. Nastali ogenj je onemogočil reševanje. Vso noč se je čulo grozno vpitje ranjencev, ki so ležali pod razvalinami. Po ulicah in cestah je bilo vse polno mrličev.

Odklonjena milijonska ustanova. Lipski vseučiliški profesor Heinrich je v neki seji saške evangeljske deželne sinode poročal, da je nek bogat, na Holandskem živeči nemški monist hotel ustanoviti v zvezi s kako univerzo ali znanstveno družbo večmilijonsko ustanovo, katere glavni namen bi bil gojiti brezverstvo. Univerza v Lipskem pa je odklonila tozadevno ponudbo.

Hrvat o blagih Ameriko. — Hrvaški pravaški kmečki tednik »Hrv. Zastava Istine« priobčuje v zadnji številki dopis zagorskega Hrvata in Hibinga v Minnesoti. Mož piše: Naslednje vrstice naj bodo opomin hrvaškemu ljudstvu, da ne hodi v tujo zemljo poginjat, kajti tu v Ameriki na naš narod čisto nič ne drže. Vsakemu poedinemu bratu, ki želi ali se je namenil iti v Ameriko, svetujem, naj se pomiri v svoji domovini in očetnjavi, kajti naše ljudstvo tu dan za dnevom poginja od vsega hudega in plačuje s svojim življenjem. Za nas ni tu nobenega napredovanja, ne moremo dobiti nobene boljše službe, za nas imajo tu le lopato in kramp in še tole na najnevarnejših mestih, kjer plačujemo s smrtjo. Tako se je zgodilo tudi 20. avgusta letos v Hibingu v Minnesoti, kjer je končalo trideset skoro samih Hrvatov. Zasula jih je zemlja. Sam sem bil pri grozni nesreči navzoč in videl, kako surovo so postopali pri izkopavanju mrtvecev; metali so jih na tovorn voz kakor drva, eno truplo so presekali na dvoje. Ko sem to videl, sem sklical več Hrvatov in smo izjavili, da ne pustimo tako postopati z mrtvimi brati, marveč jih hočemo krščansko spraviti v mrtvašnico. Toda poklicali so policijo, ki nas je s silo razgnala. Ko sem nato govoril z Angleži in obžaloval ponesrečence, za katerimi bodo jokali otroci, žene, matere in drugi sorodniki, so mi odgovorili: »Kaj za to, ljudi je še dovolj.« Zato, dragi bratje v domovini — ne v Ameriko! Boljše vam je v rodnem kraju med svojimi dragimi uživati kosec suhega kruha in kozarec vode, kakor pa v Ameriki pustiti svoje kosti in vse svoje življenje. Res je, da tu ni vsem enaka osoda, toda veliko več je nesrečnih nego srečnih. — Te besede hrvaškega Amerikanca veljajo pač v polni meri tudi za naše ljudstvo.

Kapela v avtomobilu. V vzhodni Angleški že nekaj dni kroži avtomobil s popolno kapelo, da morejo raztreseni prebivalci grofij Norfolk in Suffolk pri-

sostvovati službi božji. S to kapelo, ki je pripravljena, a dostojno opremljena, je v zvezi misijonsko delo, ki ga vršita znani ljudski pridigar pater Bernard Vaughan in konvertit rev. Hugh Benson, sin nekega anglikanskega nadškofa v Canterburyju. Ljudstvo prihaja v velikem številu h katoliški službi božji, že da vidi avtom. kapelo. Ljudje prisostvujejo službi božji z veliko spoštljivostjo in povsod se opaža želja po pouku o obredih katoliške Cerkve in njihovem pomenu. Tudi za druge škofije bodo naredili več avtomobilnih kapel.

Loterijske številke.

14. oktobra.

Dunaj 51 12 49 15 21
Gradec 51 62 81 15 67

SLOVENSKA BRIVNICA!

Fran-a Novak-a

v GORICI,

Gosposka ulica št. 1. nasproti (Monta.)

se slavnemu občinstvu na deželi in v mestu priporoča. Postrežba točna in čista. Kupuje zmešane ženske lase od 10 K naprej. Izdeluje in prodaja vsa lasničarska dela.

Z jamčeno prave

čebelno-voščene sveče

priporoča prečastitim cerkvenim predstojništvom ter slavnemu občinstvu po nizki ceni

J. Kopač

svečar, Gorica, ulica sv. Antona 7.

Prva slovenska trgovina z jedilnim blagom

Anton Kuštrin,

v GORICI

Gosposka ulica št. 25

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo veliko trgovino raznega jedilnega in kolonijalnega blaga.

Vse blago prve vrste.

Cene zmerne in nizke. Postrežba točna in solidna. Na željo odjemalcev v mestu se blago dostavlja na dom.

Pošilja se po železnici in pošti.

Anton Potatzky

naslednik JOSIP TERPIN.

v Gorici, na sredl Raštelja hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pisarne, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke in šivalne stroje.

Potrebščine za krojače in drvilarje.

Svetinjice, rožni venci mašne knjižice

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi.

Delavnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban Gorica,

Magistratna ulica št. 5.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

— Blago se razpošilja franco. —

Jakob Šuligoj

urar c. kr. državne železnice

Gosposka ulica št. 25

v Gorici.

Priporoča svojo zalogo vsakovrstnih zlatih, srebrnih, in stenskih ur, budilk itd. Zaloga zlatnine in srebrnine.

Vse po nizki ceni.

ODLIKOVANA PEKARNA

JAKIN

Gorica, via Formica

se priporoča za odjemanje raznega peciva navadnega in najfinjšega. Pecivo je najboljše. Priporočam se cenj. odjemalcem za obilen poset. S spoštovanjem

E. Jakin.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam, da imam v svojem mlinu nov stroj za pihanje ječmena in za mletev turšice. S tem se strankam in odjemalcem hitro postreže. Priprava že deluje. Priporočam se slavnemu občinstvu na deželi.

S spoštovanjem

Vincenzij Jasnič,

posestnik in obrtnik v Vipolžah p. Kozana.

Odlikovana pekarija

in sladničarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu

(v lastni hiši)

Izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmanoe in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu Cene jako nizke.

Prva in edina slovenska kleparska delavnica v Gorici, ul. sv. Ivana št. 11.

se toplo priporoča za vsa stavbena in galanterijska dela za cerkve in stolpe, katere napravi po načrtu

Josip Patek,

naslednik Karola Čufer

priporoča se tudi vsem gg. odjemalcem, posebno pa kmetovalcem. V zalogi ima: mehe za žveplanje, zadnji sistem škropilnic za vitrijol, polivalnike za vrte in patentirane ventilatorje za dimnike i. t. d. oprave se izvršujejo točno in po najnižji ceni.

Največjo zalogo pohištva za Goriško z lastnimi delavnicami za mizarstvo in tapetarsko stroko ima

A. Breščak - Gorica

Gosposka ulica št. 14 (v lastni hiši).

Velika izbér raznovrstnih žimnic, vložkov, ogledal slik, stolov in vsega, kar spada h hišni upravi. Glede cen konkuriram lahko vsakemu, ker prodajam blago iz lastnih delavnic.

Za mnogobrojna naročila se toplo priporočam

ANTON BREŠČAK.

JOSIP CULOT

v Raštelju št. 2/25 v Gorici.

Velika zaloga vsakovrstnih igrač, okraskov za božično drevesce in punic za igračo.

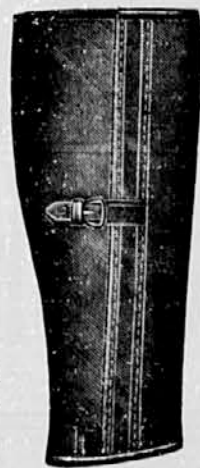
Razpele iz kovine, rožni venci in podobice, rokavice iz volne in sukna, čeviji in klape, zaloga drobnjave in kramarije na drobno in debelo, kipi in svetniki iz porcelana, seme za zelenjave in trave, moške in ženske nogavice, mošnjički in kovčegi, pipe, ustniki in cevi.

Velika izbira

GAMAŠ

in

GALOŠ

J. DRUFOVKA

GORICA, Gosposka ulica št. 3

nasproti „MONTA“.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (štokfiljevo) jetrno olje. Posebno sredstvo proti prsnim boleznim in splošni telesni slabosti. Izvrna steklenica tega olja na ravnomerne barve po K 1-40, bele barve K 2.

Trskino železno jetrno olje. Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

Trskino jetrno olje se železnim jodecem.

S tem oljem se ozdravijo v kratkem času z gotovostjo vse kostne bolezni, žlezni otroki, golše, malokrvnost itd.

Cena ene steklenice je 1 krono 40 vinarjev.

Opomba. Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, preliše se vedno v mojem kem. laboratorju predno se napolnijo steklenice. Zato zamorem jamčiti svojim ž. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofoletti jeva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ena steklenica stane 1 krono 60 vinarjev.

Kdor si hoče nabaviti dobro trpežno jesensko in zimsko blago, naj se zaupno obrne do domače tvrdke

Ivančič & Kurinčič

GORICA — Gosposka ulica št. 11. (via Giosuè Carducci) — GORICA.

Velikanska izbira raznih potrebščin in drobnarije za šivilje in krojače. Radi prevelike zaloge so cene čudovito nizke. Vsakdo naj se prepriča sam.

Vzorci se pošiljajo proti vrnitvi vsakomur poštnine prosto na dom.

Podružnica „Ljubljanske kreditne banke“ V GORICI

— se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. —
Vloge na knjižice obrestuje po 4½%, vloge v tekočem računu po dogovoru.

Delniška glavnica K 8.000.000.

Centrala v Ljubljani.

— Rezervni zaklad K 800.000. —

PODRUŽNICE: Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

„CENTRALNA POSOJILNICA“

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

v GORICI

obrestuje hranilne vloge po 4½%. Daje članom posojila na vknjižbo po 5¼%, na menice po 6%, na mesečno odplačevanje, ki znaša mesečno 2 K za vsakih 100 K. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Zadružni urad je v lastni hiši **Corso Glus. Verdi** št. 32, I. nad. — Uradne ure vsak dan razun nedelj in praznikov od 8. ure zjutraj do 1. popoldne.

O D B O R.

Dve delavni družini

se sprejmeta takoj na dobro posestvo v vipavski dolini.

Posestvo obsega senožete, vinograde, polje in gozd.

Zahleva se, da so v vsaki družini vsaj po 3 možki. Predstaviti se je s spričevali občine pri tvrdki **A. Bolaffio** zaloga vina v gorici.

Naznanilo preselitve.

Podpisani naznanjam sl. občinstvu, da svojo čevljarstvo delavnico preselil iz Semeniške ul. št. 2 v ravno isto ulico št. 16.

Jožef Černovic,
čevljarški molster.

Peter Cotič,

čevljarški mojster, Gorica,
Raštelj 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razpošiljajo. Cene zmerne.

Edino zastopstvo najboljšega čistila za črevlje in usnje.

Podpisani naznanjam svojim in drugim odjemalcem, da sem preselil svojo krojaško delavnico iz Križne ulice nasproti „Šolskega Doma“ v ulico sv. Antona na dvorišče št. 7 v hišo g. J. Kopača, svečarja v Gorici.

Priporočam slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, posebno veleč. gg. duhovnikom svojo izvrstno delavnico za izdelovanje talarjev in drugih spadajočih oblek. Z odličnim spoštovanjem udani

Josip Smet,
krojaški mojster v Gorici

OBLEKE BENJAMIN dobivajo se v veliki izbiri
♦♦♦ od kron 20—30 ♦♦♦
pri **J. MEDVED - GORICA.**

Kdor si hoče nabaviti lepo, dobro jesensko obleko po ceni, naj se obrne na tvrdko

TEOD. HRIBAR v Gorici.

***** Vzorci se pošiljajo na zahtevo franko na dom. *****

Nova Irgovina z železnino

Pinter & Lenard

v Gorici v Raštelju št. 7.

Velika zaloga železa, cementa, kuhinjske posode, raznovrstnega orodja, za poljedelce, mizarje, kovače i. t. d. sesalke, klosete, peči, štedilnike in vsi v to stroko spadajoči predmeti.

— CENE ZMERNE, POSTREŽBA SOLIDNA. —

VELIKA zaloga nagrobnih križev in svetilk.

